

Nunc superest videre, utrum omne juramentum implendum sit. Hic determinat de obligatione juramenti, & circa hoc tria facit. Primo ostendit in quo casu juramentum obliget. Secundo utrum incuratur perjurium ex juramento non obligatorio, ibi: *Qui vero immutat, utrum perjurus debeat dici, solet quæri.* Quæritur etiam si peccat qui hominem jurare cogit. Hic duo facit. Primo inquit, utrum liceat juramentum exigere; secundo quo tempore ad juramenta convenire debeant, ibi: *Sancta Synodus decrevit etc.*

QUÆSTIO I.

HIC quærantur quinque.

- Primo. Quid sit juramentum.
- Secundo. An juramentum sit licitum.
- Tertio. De obligatione juramenti.
- Quarto. Quid sit perjurium.
- Quinto. Utrum omne perjurium, sive juramenti abusus, sit peccatum mortale.

ARTICULUS I.

Utrum jurare sit idem quod Deum in testem invocare.

2. 2. quæst. LXXXIX. art. 1.

1. AD primum sic proceditur. Videtur quod jurare non sit idem quod Deum in testem invocare. Aliquando enim, ut in littera dicitur, licitum est per creaturas jurare. Sed tunc non videtur invocari divinum testimonium: sed magis testimonium creaturæ. Ergo jurare non est Deum in testem invocare.

2. Præterea. Apostolus ad Hebr. cap. vi. dicit quod homines per majorem se jurant: nec hoc solum de Deo intelligitur, sed etiam de hominibus, qui supra nos sunt: quia Joseph per salutem Pharaonis juravit. Ergo jurare non est idem quod Deum in testem invocare.

3. Præterea. Non est idem esse judicem, & testem. Sed in juramento quod fit per execrationem, Deus videtur invocari ut iudex, ut cum dicimus: *Si hoc feci, ita mihi accidat*: qui modus ponitur Job xxxi. Ergo non omne juramentum fit per invocationem divini testimonii.

4. Præterea. Accipere testimonium à Deo, & ab homine non differt nisi materialiter. Sed ille qui invocatur hominem in testem, non dicitur per hominem jurare. Ergo & ille qui invocatur Deum in testem, non dicitur per Deum jurare.

5. Præterea. In littera dicitur ex verbis Augustini: *Jurare est jus veritatis Deo reddere.* Sed quicumque verum dicit, etiam si nullum invocet testimonium, jus veritatis Deo reddit. Ergo ad juramentum non exigitur invocatio divini testimonii.

Sed contra est quod dicit Augustinus, & habetur in littera: *Quid est jurare per Deum, nisi testis est Deus?* Sed ista est communissima forma jurandi. Ergo juramentum est invocatio divini testimonii.

Præterea. Omne illud quod ad confirmandum aliquid assumitur, quodammodo dat ei testimonium. Sed in juramento divina veritas ad confirmationem nostri dicti inducitur. Ergo jurare est Deum testem invocare.

Præterea. Controversiæ non solent nisi testibus terminari. Sed finis omnis controversiæ est juramen-

(1) Al. indicans. (2) Nicolai enim.

tum, ut dicit Apostolus ad Heb. cap. vi. Ergo juramentum videtur esse aliqua invocatio divini testimonii.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod juramentum proprie fit ad confirmationem eorum quæ in dubium veniunt audenti, de quibus loquens vel certitudinem habet, vel dicit se habere, & de illis dubiis quæ ex sui natura dubitationem habent, sicut sunt facta contingentiæ, quæ per rationem confirmari non possunt. In aliis enim ridiculum videtur juramentum exhibere. Horum ergo dubiorum certitudo fieri non potest nisi per aliquem cujus scientiæ nihil desit, & cujus veritas infallibilis sit. Hoc autem in solo Deo invenitur, & ideo ejus testimonium solum ad hujusmodi confirmationem efficaciter est. Sed testimonium ejus aut assumitur ad hujus confirmationem quod jam exhibitum est; & hoc non vocatur juramentum, sed magis probatio per auctoritatem: vel invocatur ad exhibendum; & hoc proprie juramentum est. Et ideo aliquod juramentum fit in quo simpliciter divinum testimonium invocatur, ut cum dicitur: *Testis est mihi Deus*: aliquid vero in quo ipsius testis invocati reverentia, qui testimonium credibile facit, proponitur, vel in seipso, ut cum dicitur: *Per Deum*; vel *vivit Dominus*; vel in aliquo ejus effectu præcipuo, ut cum juratur per cælum, vel per evangelium, vel per Sanctos. Aliquando vero ipse modus testificationis specificatur, ut cum dicitur: *Si non est ita, hoc mihi accidat*.

Ad primum ergo dicendum, quod cum quis per creaturam jurat, ejus Deum invocatur. Hoc enim potest dupliciter fieri. Uno modo per aliquam creaturam, in qua divina magnificentia ostenditur, quæ in testimonium inducitur. Alio modo dicitur in illa creatura effectus divinæ testificationis exquiri, ut cum dicitur: *Per caput meum*, vel *per salutem meam*.

Ad secundum dicendum, quod Joseph jurans per salutem Pharaonis, utroque dictorum modorum jurare potuit, vel quasi oppignorans Deo salutem Pharaonis, cui astrictus erat; vel in potestate Pharaonis divinam magnificentiam venerans, & in testimonium inducens.

Ad tertium dicendum, quod hoc ipso quod Deus iudex efficitur, mendacium (1) vindicans, testificatur veritatem, vel falsitatem dicentis.

Ad quintum dicendum, quod sicut veneratio quæ fit summæ majestati, habet specialem modum, & nomen præ aliis venerationibus exhibitis, quibuscumque (dicitur enim latine) ita etiam invocatio testimonii infallibilis veritatis habet specialem rationem, & nomen testificandi præ aliis testimoniis: & ideo invocare hominem in testem, & similiter servire homini, non est ei latriam exhibere, sicut servire Deo. Ideo tamen licet per creaturam jurare, non autem creaturæ latriam exhibere, quia testificatio divina in manifestatione consistit: divina (2) autem nobis per creaturas manifestantur. Sed latria exhibetur ipsi in quantum in se summus est; & ideo non exhibetur sibi in aliqua creatura.

Ad ultimum dicendum, quod tunc proprie dicitur aliquis jus veritatis dicere à se Deo reddere, quando in ipsum sicut in primam originem omnis veritatis suum dictum reducit; quod non fit in simplici assertionem. Et ideo sciendum, quod juramentum quod fit per creaturas, quodammodo est licitum, &

quo-

quodammodo illicitum. Si enim aliquis per creaturam juret quasi per primam originem veritatis, illicitum est juramentum, & ad idolatriam pertinet. Si autem juret quis per creaturam ut in qua prima veritas relucet, sic licitum est juramentum.

ARTICULUS II.

Utrum juramentum sit de per se appetendis.

2. 2. quæst. LXXXIX. art. 2. 3. & 5.

1. AD secundum sic proceditur. Videtur quod juramentum sit de per se appetendis. Sicut enim in littera dicitur: *Jurare est jus veritatis Deo reddere.* Hoc autem est honestissimum, & appetendum. Ergo & juramentum.

2. Præterea. In littera dicitur ex verbis Augustini, vel Hieronymi comment. in Matth. v. *Quicumque jurat per aliquid veneratur illud.* Sed venerationem Deo exhibere est appetendum, & frequentandum. Ergo juramentum est hujusmodi.

3. Præterea. Omnis actus in quo Deo conformamur, est per se bonus. Sed jurare est hujusmodi: quia in Psalm. cix. 4. dicitur: *Juravit Dominus, & non poenitebit eum.* Ergo juramentum est per se bonum.

Sed contra. Nullius per se boni cupiditas, vel delectatio prohibetur. Sed, sicut dicit Augustinus, Lib. de mendac. cap. xv. prohibemur jurare cupiditate, vel delectatione jurandi. Ergo jurare non est per se bonum.

Præterea. Cujuslibet per se boni frequentatio est utilis. Sed frequens juratio prohibetur in Eccli. xxiii. 9. *Jurationi non assuescat os tuum.* Ergo jurare non est bonum.

Ad tertium dicendum, quod juramentum est licitum, & appetendum, sed non de per se appetendum, sed de per se appetendum, sed non de per se appetendum, sed de per se appetendum.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod etiam non sit licitum. Omne enim quod prohibetur, est illicitum. Sed juramentum est prohibitum: Matth. v. 34. *Ego autem dico, non jurare omnino*: & Jacobi. 5. 12. *Ante omnia, fratres mei, nolite jurare.* Ergo juramentum est illicitum.

2. Præterea. Nullius rei voluntas prohibetur, nisi peccati. Sed voluntas jurandi prohibetur, cum dicitur: *Nolite jurare*, ut Sancti, & Magistri dicunt. Ergo jurare est illicitum.

3. Præterea. In sortibus, & judiciis quæ fiunt per ignem, & aquam, vel per duellum, expectatur divinum testimonium; & propter hoc sunt prohibita, quia in his videtur esse quædam Dei tentatio: Sed juramentum est invocatio divini testimonii, ut dictum est. Ergo juramentum est illicitum.

Sed contra est quod Apostolus in multis locis juravit, ut patet Rom. 1. 9. *Testis est mihi Deus etc.*

Præterea. Nullus actus cadens supra debitam materiam est illicitus, si non fiat ibi alterius circumstantiæ corruptio. Sed jurare per Deum, est actus cadens super debitam materiam. Ergo cum non importetur in hoc alienius circumstantiæ corruptio, videtur quod sit licitum.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod non requirantur istæ

(1) In editis sibi.

(2) In editis sibi.

tres comites qui in littera ponuntur, ad hoc, quod juramentum sit licitum, scilicet veritas, justitia, & iudicium. Ubi enim non est veritas, non est justitia, quia veritas justitiæ pars est. Sed pars non debet dividi contra totum. Ergo veritas non debet connumerari justitiæ.

2. Præterea. Judicium non videtur aliud esse quam executio justitiæ. Ergo posita justitia, superfluum est ponere iudicium.

3. Præterea. Juramentum quod fit sine istis comitibus, est perjurium, ut in littera dicitur. Si ergo iudicium est comes juramenti, numquam licebit jurare extra iudicium, quod falsum est.

4. Præterea. Multa alia requiruntur ad juramentum quam ista tria, sicut debita forma jurandi, debitum tempus, statutum, ut scilicet jejuni ad juramentum accedant, & multa hujusmodi. Ergo videtur quod non sint tantum tres comites juramenti.

5. Præterea. In omnibus factis nostris, requiruntur ista tria. Ergo non magis debent poni comites juramenti quam aliorum nostrorum operum.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod sicut in confirmatione quæ fit per rationes, duo sunt, scilicet medium probans, & id quod probatur; ita etiam in confirmatione juramenti est dictum humanum quasi probandum, & divinum testimonium quasi medium probans. Medium autem secundum artem syllogisticam debet esse ex eodem genere: unde in necessariis sumuntur necessaria; & in contingentibus contingentia. Veritas autem humanorum verborum est minima firmitatis, tum ex hoc quod error facile rationi accidit, tum ex hoc quod lingua prona est ad defectum; & ideo divinam veritatem, quæ est omnino infallibilis, ad hoc nostra confirmanda assumere non multum convenit, nisi necessitas incumbat. Et ideo juramentum non est computandum inter ea quæ sunt per se appetenda, sed inter ea, quæ propter necessitatem fiunt, sicut sunt bona utilia, ut secio vulneris, vel aliquid hujusmodi.

Ad primum ergo dicendum, quod supposito quod jurandum sit, jus tamen est, quod per Deum juretur, quia in hoc vis originalis omnis veritatis (1) verbi recognoscitur; non tamen oportet quod jurare simpliciter sit per se justum, & bonum, non enim, sicut dicitur.

Ad secundum dicendum, quod veneratio divina consistit in ipso juramento quasi medio assumpto; sed applicatio ejus ad materiam in qua de facili est defectus, non est omnino conveniens.

Ad tertium dicendum, quod in juramento divino medium assumitur ex eodem genere: quia sicut Deus est immutabilis, ita etiam in dicto suo falsitas esse non potest: & propter hoc juramentum ejus est per se bonum: nec est simile de nostro juramento.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod aliquid potest habere indecentiam dupliciter, vel per se, vel ex eo quod sequitur. Quod autem ex se indecentiam habet, nullo modo potest licitum esse, quantumcumque necessitas incumbat, sicut patet in stupro, & in aliis quæ sunt mala ex genere. Quod autem habet indecentiam propter periculum sequens, duo requirit ad hoc quod convenienter fiat. Unum

est

est cautela sufficienter cavens illud periculum; aliud est utilitas consequens, sicut patet in sectione vulneris. Si enim per eam sanitas reddatur, & talis cautela adhibeatur quod membra cætera non lædantur, convenienter fit. Juramentum autem inconvenientiam quamdam videtur habere, ut dictum est, propter defectibilitatem humanorum verborum, ad quæ assumitur veritas immutabilis. Si autem humana verba essent hoc modo defectibilia quod semper necesse esset ea deficere, omnino juramentum de se indecentiam haberet, & nulla necessitate liceret jurare. Sed quia verba humana non semper deficiunt, sed aliquando veritatem habent; ideo diligenti cautela adhibita, ut defectus evitetur, licet jurare propter aliquam necessitatem.

Ad primum ergo dicendum, quod juramentum omnino non est prohibitum neque per Christum, neque per Apostolum ejus; sed est prohibita facilitas jurandi propter periculum, ut scilicet quis non ex quacumque causa juret, nec juramentum affectet tamquam per se bonum.

Ad secundum dicendum, quod voluntas absoluta est per se boni; sed ejus quod est bonum tantum propter imminentem necessitatem, non est voluntas absoluta, sed ex suppositione. In his ergo quæ sunt per se mala, utraque voluntas prohibetur; in his vero quæ sunt per se bona propter necessitatem aliquam, prohibetur prima voluntas, & non secunda; & hoc modo prohibetur voluntas jurandi.

Ad tertium dicendum, quod in prædictis factis ubi expectamus divinum iudicium, vel testimonium, præfigit homo quasi terminum, & modum Deo testimonium reddendi; & ideo est quedam Dei tentatio: sed in juramento non fit ita, & ideo non est simile.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod ad hoc quod juramentum sit rectum, tria requiruntur. Unum ex parte ipsius rei de qua juratur; & sic requiritur veritas per quam dictum rei adæquatur, alias dictum non esset confirmatione dignum. Aliud requiritur ex parte causæ pro qua juratur; & sic requiritur iustitia, alias non esset debita necessitas. Tertium requiritur ex parte jurantis; & sic requiritur ut cum discretionem juret, alias non adhiberetur debita cautela; & sic est iudicium.

Ad primum ergo dicendum, quod veritas non accipitur hic secundum quod est pars iustitiæ, sed secundum quod est adæquatio vocis ad rem.

Ad secundum dicendum, quod iudicium non accipitur hic quod est unius in ordine ad alterum, quod est executio iustitiæ; sed quod est alicujus ad seipsum in hoc quod discutit quid facere debeat, & quid accidere possit.

Et per hoc patet solutio ad tertium.

Ad quartum dicendum, quod in iudicio, quod est discretio jurantis, includitur debita forma, & eventus, & tempus, & omnia quæ ex parte jurantis consideranda occurrunt.

Ad quintum dicendum, quod propter periculum quod in juramento imminet, præ aliis nostris actibus præcipue juramento isti comites adhibentur.

ARTICULUS III.

Utrum juramentum incautum sit obligatorium.

2. 2. quæst. LXXXIX. art. 7.

1. Ad tertium sic proceditur. Videtur quod juramentum incautum sit obligatorium. Juramentum enim incautum dicitur quod vergit in exitum malum, vel minus bonum. Sed tale fuit juramentum quod Josue Gabaonitis exhibuit, Josue IX. quod contra præceptum Dei fuit, quo præceperat ne cum Gentibus fœdus inirent; & tamen observavit illud juramentum, reputans se obligatum, Ergo juramentum incautum est obligatorium.

2. Præterea. Esto quod aliquis juret numquam se intraturum religionem, illud juramentum incautum reputatur; & tamen videtur quod sit obligatorium, quia sine peccato potest religionem non ingredi: si autem intret, perjurium incurrit. Quilibet autem obligatur ad hoc ut bonum illud dimittat quod sine peccato fieri non potest. Ergo juramentum incautum videtur obligatorium.

3. Præterea. Si aliquis juret se numquam prælationem recipere, hoc juramentum similiter reputatur incautum, eo quod impeditur utilitas communis; & tamen, ut videtur, obligat ad sui observationem: quia si etiam non jurasset, laudabile est ut prælationem quis fugiat. Ergo juramentum incautum est obligatorium.

Sed contra. Sicut Bernardus dicit de præcepto & dispensatione in princ. quod pro charitate institutum est, contra charitatem non militat. Sed juramentum pro charitate institutum est. Cum ergo per juramentum incautum charitas impugnetur, quia est de aliquo malo faciendo, vel de aliquo bono omitendo, videtur quod tale juramentum non sit obligatorium.

Præterea. Nihil attingit propriam virtutem, nisi quando perfectum est, ut dicitur VII. Physic. text. XVII. Sed virtus juramenti est obligare. Cum ergo juramentum perficiatur tribus comitibus, videtur quod juramentum, ubi tres comites non occurrunt, non sit obligatorium. Sed in omni juramento incauto deest iustitia, si illicitum sit quod juratur; vel iudicium, si per hoc aliquod bonum impediatur. Ergo juramentum incautum non est obligatorium.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod juramentum coactum non sit obligatorium. Nullus enim potest ad aliquod speciale obligari, nisi seipsum obliget. Sed nullus dicitur aliquid facere, nisi quod volens facit. Cum ergo juramentum coactum voluntatem jurantis excludat, videtur quod tale juramentum non sit obligatorium.

2. Præterea. Major est obligatio matrimonii quam juramenti: quia si aliquis juravit se numquam matrimonium initurum, & postea matrimonium consummaverit, tenetur in matrimonio perseverare. Sed coactio contractum impedit matrimonium. Ergo etiam impedit obligationem juramenti.

3. Præterea. Juramentum non obligat nisi in hac necessitate ut peccatum evitetur. Sed coactio excludit reatum peccati: unde Lucia dixit: *Si invitam me violare feceris, castitas mihi duplicabitur ad coronam.* Ergo etiam obligationem juramenti tollit.

Sed contra est auctoritas Augustini, qui respondit

dit ex consilio B. Ambrosii cuidam, qui coactus juraverat quamdam ducere uxorem, quod matrimonium teneret. (a) Ergo videtur quod coactum juramentum sit obligatorium.

Præterea. Juramentum cui non deest aliquis suorum comitum, est obligatorium. Sed coactio non tollit aliquem comitem juramenti. Ergo non aufert obligationem à juramento.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod juramentum non obliget secundum intentionem recipientis. Nullus enim debet ad ignotum obligari. Sed intentio juramenti recipientis est mihi ignota. Ergo juramentum meum non obligat me secundum intentionem illius.

2. Præterea. Juramentum exhibetur ad confirmationem sermonis jurantis. Sed intentio jurantis propinquior est sermoni suo quam intentio alterius. Ergo magis obligat secundum intentionem jurantis quam recipientis.

3. Præterea. Ad obligationem juramenti voluntas jurantis requiritur, qui seipsum obligat. Sed si desit ei intentio obligandi se secundum intentionem recipientis, non est tibi voluntas obligationis. Ergo juramentum illud non erit obligatorium secundum intentionem recipientis.

Sed contra. Juramentum institutum est ut per ipsum fiat fides de sermonibus jurantis recipientis. Sed hoc non esset nisi secundum suum intellectum juramentum accipiendum esset. Ergo juramentum obligat secundum intentionem recipientis.

Præterea. Fraus, & dolus nemini debet patrocinari. Hoc autem accideret, si aliquis dolose jurans secundum suam intentionem tantum obligaretur. Ergo obligatur secundum intentionem recipientis.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod duplex est juramentum: unum assertorium, & aliud promissorium. Promissorium juramentum est de eo quod in futurum à jurante faciendum expectatur vel per se, vel per alium. Assertorium vero est quod fit ad confirmationem veritatis & presentis, & præteritæ, si etiam causa non simus. In juramento ergo assertorio est una tantum obligatio, scilicet qua quis obligatur ad peccatum, si veritas suo juramento desit. In juramento autem promissorio est duplex obligatio. Unam qua quis obligatur ad faciendum hoc quod juramento promisit; alia qua obligatur ad peccatum, si non fecerit. His ergo visis, sciendum, quod sicut non omnis assertio est digna ut juramento firmetur, ita nec omnis promissio, sed illa tantum quæ utilitatem aliquam continet: unde si promissio quæ est de aliquo quod salutem impediatur, sive sit contrarium salutem, sive viæ perfectæ in salutem, juramento firmetur, ex hoc ipso juramentum efficitur indebitum, quasi actus cadens super indebitam materiam: unde obligat secundum obligationem quæ est ad peccatum, nec remanet ei virtus obligandi prima obligatione ad faciendum. Prima enim obligatio est ad vitandum secundam obligationem: unde juramentum quod de necessitate ad peccatum obligat, ipso facto ab alia obligatione vacuatur.

Ex Edit. P. NICOL. (a) ut videre est in Decretis caus. XXI. cap. Inter cætera. (b) Ex ejus Libro de pastorali cura part. I. cap. VII. ubi plenius ea de re, ut in Glossa.

Ad primum ergo dicendum, quod juramentum Josue non erat de eo quod secundum se esset illicitum, sed de eo quod factum erat illicitum, quia prohibitum: unde in hoc sufficiebat intentionem servare prohibentis. Et ideo, ut dicit Ambrosius in Lib. de offic. III. cap. x. multavit eos meliori morte, scilicet obsequio mysterii divini, ut esset clementer sententia: & sic quodammodo occisi sunt servilitate, quæ est mors interpretativa secundum leges.

Ad secundum dicendum, quod ipso facto quo quis jurat se religionem non intraturum, perjurus est. Quamvis enim liceat sibi religionem non intrare, non tamen licet obicem Spiritui Sancto ponere: & ideo non oportet ut ad cavendum crimen perjurii, quod jam vitari non potest, religionis ingressum omittat.

Ad tertium dicendum, quod quamvis prælationem fugere possit quandoque ex bono procedere, tamen pertinaciter resistere, semper malum est: sicut patet in Glossa Gregorii (a) Hierem. I. qui hoc probat exemplo Hieremæ, & Moysi, qui cum primo recusassent prælationis officium, ad ultimum humiliter obediunt. Unde hujusmodi juramentum incautum reputatur: quia, quantum in se est, providentiæ divinæ præjudicat, & obedientiam ad superiores excludit, quibus in hoc obedire tenetur.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod coactio in juramento assertorio non potest esse sufficiens: quia nihil potest sufficienter cogere ad hoc quod homo mortaliter peccet, quod contingit, si falsum cum juramento asserat: unde tale juramentum quantumcumque coactum, est obligatorium ad peccatum. In juramento autem promissorio sciendum, quod coactio potest esse sufficienter cogens ad promittendum: quia ut majus periculum evitetur, potest aliquis aliquid promittere sibi damnosum; quod sine peccato contingere potest: & tunc talis coactio, si sit sufficiens quæ in constantem virum cadere possit, tollit obligationem juramenti in foro contentioso: quia ei qui vim intulit, non competit actio ex obligatione illius juramenti. Sed in foro conscientie est obligatorium: quia magis debet homo subire temporale damnum quam fidem frangere. Habet tamen remedium ut in iudicio ab eo repetat. Quod si juraverit se non repetiturum, potest iudici denunciare, qui ex officio suo debet rapto rem ad restituendum cogere. Si autem juraverit se non denunciaturum, contra correptionem fraternam juravit; & non tenetur observare.

Ad primum ergo dicendum, quod coactio non potest facere in tali casu violentum absolute, sed violentum mixtum: quia oportet ut qui jurat, membra moveat ad loquendum, & sua voluntate: tale autem violentum, ut dicit Philosophus in III. Ethic. cap. 1. quamvis simpliciter sit involuntarium, tamen hic, & nunc est voluntarium: quia ad vitandum majus malum vult minus dampnum subire.

Ad secundum dicendum, quod coactio tollit obligationem matrimonii, quia non solum requirit consensum, sed etiam consensum liberum; quod non est in obligatione juramenti.

Ad tertium dicendum, quod Lucia loquitur de violento simpliciter, in quo patiens nihil confert agenti. Tale autem violentum non potest esse in tali casu.